

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою ДТЕУ
25 вересня 2025 року
(протокол № 3, п. 6)

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ ДТЕУ
від 25 вересня 2025 р. № 2741

Положення
про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти
Державного торговельно-економічного університету
(нова редакція)

Положення про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти (далі – Положення) Державного торговельно-економічного університету (далі – ДТЕУ, Університет) розроблене на основі Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197 та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14 січня 2016 року № 13, Етичного кодексу ученого України, схваленого Постановою загальних зборів Національної академії наук України від 15 квітня 2009 року № 2, Статуту ДТЕУ, Етичного кодексу здобувачів вищої освіти ДТЕУ та інших нормативних документів Державного торговельно-економічного університету.

Це Положення визначає основні принципи дотримання академічної доброчесності, утвердження чесності та етичних цінностей педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в освітній, науковій, виховній та інших видах діяльності, створення нових механізмів побудови комунікації в університеті та необхідних умов для недопущення порушень академічної доброчесності.

1. Загальні положення

1.1. Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та / або наукових (творчих) досягнень.

1.2. Для забезпечення академічної доброчесності необхідно дотримуватися таких принципів:

- верховенства права;
- демократизму;
- законності;
- соціальної справедливості;
- пріоритетності прав і свобод людини та громадянина;
- рівноправності;
- гарантування прав і свобод;
- науковості;
- професіоналізму та компетентності;
- партнерства і взаємодопомоги;
- поваги та взаємної довіри;
- відкритості і прозорості;
- відповідальності за порушення академічної доброчесності.

2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками

2.1. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

2.1.1. Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших осіб та / або систем штучного інтелекту.

2.1.2. Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права.

2.1.3. Надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність.

2.1.4. Контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти в освітньому процесі та науковій діяльності.

2.1.5. Об'єктивне оцінювання результатів навчання.

3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти

3.1. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

3.1.1. Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей).

3.1.2. Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших осіб та / чи систем штучного інтелекту.

3.1.3. Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права.

3.1.4. Надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

4. Порухення академічної доброчесності

4.1. Порухенням академічної доброчесності вважається: академічний плагіат, самоплагіат, академічне шахрайство, фабрикація; фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, піратство у сфері авторського права і (або) суміжних прав, вчинення дій, що створюють загрозу порухення авторського права і (або) суміжних прав, приватний інтерес, тощо.

4.2. Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами та / чи згенерованими системами штучного інтелекту, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства, а саме:

4.2.1. Копіювання чужої наукової роботи або декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем.

4.2.2. Створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел.

4.2.3. Рерайт – перефразування чужої праці без згадування оригінального автора.

4.3. Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

4.4. Академічне шахрайство передбачає будь-які дії учасників освітнього процесу, змістом яких є:

4.4.1. Посилання на джерела, які не використовували у роботі.

4.4.2. Використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалки, мікронавушники, телефони, планшети тощо).

4.4.3. Проходження процедур контролю знань підставними особами.

4.4.4. Повторне використання раніше виконаної іншою особою письмової роботи (лабораторної, контрольної, індивідуальної, курсової, випускної кваліфікаційної тощо).

4.5. Фабрикація – вигадування даних або фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях.

4.6. Фальсифікація – свідома зміна або модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу або наукових досліджень.

4.7. Списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання.

4.8. Обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності або організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування.

4.9. Хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі.

4.10. Необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів вищої освіти.

4.11. Надання здобувачам вищої освіти під час проходження ними

оцінювання результатів навчання допомоги або створення перешкод, що не передбачені умовами та / або процедурами проходження такого оцінювання.

4.12. Вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

4.13. Піратство у сфері авторського права і (або) суміжних прав.

4.14. Вчинення дій, що створюють загрозу порушення авторського права і (або) суміжних прав.

4.15. Приватний інтерес – будь-який майновий або немайновий інтерес особи, зокрема зумовлений особистими, сімейними, дружніми або іншими позаслужбовими стосунками з фізичними або юридичними особами, у тому числі і тими, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю у громадських та інших організаціях, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень або на вчинення чи невчинення дій під час виконання покладених неї повноважень.

5. Порядок перевірки на академічний плагіат

5.1. Перевірці на академічний плагіат підлягають:

5.1.1. Курсові та кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти. У відгуку керівника зазначається інформація про відсутність у роботі академічного плагіату.

У разі виявлення академічного плагіату у курсових і кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти:

- до захисту – робота направляється на доопрацювання з повторною перевіркою на плагіат;

- під час захисту – знімається із захисту з незадовільною оцінкою.

5.1.2. Навчальні та науково-методичні праці (навчальні посібники, підручники (зокрема електронні видання), монографії, програми дисциплін тощо). У витягу із протоколу засідання кафедри щодо рекомендації до видання навчальних та науково-методичних праць зазначається інформація про відсутність у роботі академічного плагіату. У разі виявлення плагіату, праці відправляються на доопрацювання з повторною перевіркою.

5.1.3. Кваліфікаційні наукові праці та наукові доповіді. У переліку документів, які подаються до спеціалізованої вченої ради, надається довідка щодо відсутності академічного плагіату у дисертаційній роботі. Виявлення у поданій до захисту дисертації (науковій доповіді) академічного плагіату є підставою для відмови у її розгляді або направлення її на доопрацювання з повторною перевіркою на академічний плагіат. Виявлення академічного плагіату у захищеній дисертації (науковій доповіді) є підставою для відмови у присудженні відповідного ступеня вищої освіти, скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня та видачу відповідного диплома.

5.1.4. Рукописи статей, які надходять до редакцій наукових журналів ДТЕУ. Стаття повинна мати висновок щодо відсутності / наявності текстових запозичень у рукописі та письмову заяву автора (авторів) про відсутність плагіату у тексті статті.

5.2. Перевірка на академічний плагіат здійснюється з використанням відповідних технологій та комп'ютерних програм.

5.3. Результати перевірки можуть бути оскаржені автором через подання

апеляції на ім'я ректора у триденний строк після офіційного визнання наявності плагіату. За наказом ректора створюється апеляційна комісія по розгляду апеляції, до складу якої повинні входити авторитетні наукові та / або науково-педагогічні працівники, голова профспілки працівників та студентів університету, представники органів студентського самоврядування (якщо плагіат виявлено у роботах здобувачів вищої освіти), інші особи (за їх згодою). Апеляція розглядається апеляційною комісією у триденний строк після видання наказу про створення апеляційної комісії, якщо інший термін не зазначено у наказі. Висновок комісії оформлюють відповідним протоколом.

5.4. Запобігання академічному плагіату:

5.4.1. Використання програмного забезпечення для перевірки текстів на наявність академічного плагіату.

5.4.2. Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед здобувачів вищої освіти з питань наукової етики, запобігання та виявлення плагіату у кваліфікаційних роботах і наукових працях.

5.4.3. Ознайомлення педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників та здобувачів вищої освіти з цим Положенням.

6. Відповідальність педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників за порушення академічної доброчесності

6.1. За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники ДТЕУ можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності, як-от:

6.1.1. Відмова у присудженні наукового ступеня або присвоєнні вченого звання.

6.1.2. Позбавлення присудженого наукового (освітньо-творчого) ступеня або присвоєного вченого звання.

6.1.3. Відмова у присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії.

6.1.4. Позбавлення права брати участь у роботі визначених Законом України «Про освіту» органів або обіймати визначені законом посади.

6.1.5. Позбавлення права участі у підготовці та атестації наукових кадрів.

6.1.6. Звільнення з університету.

6.2. За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти також можуть бути притягнені до дисциплінарної, адміністративної та / або кримінальної відповідальності.

7. Відповідальність здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності

7.1. За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

7.1.1. Повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо).

7.1.2. Повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

7.1.3. Відрахування з ДТЕУ.

7.1.4. Позбавлення академічної стипендії.

- 7.1.5. Позбавлення наданих пільг з оплати навчання.
- 7.1.6. Відмова у присудженні відповідного ступеня вищої освіти.
- 7.1.7. Скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня вищої освіти «доктор філософії» та видачу відповідного диплома.

8. Організація роботи Комісії з питань етики та академічної доброчесності

8.1. З метою дотримання академічної доброчесності в Університеті створюється постійно діюча Комісія з питань етики та академічної доброчесності (далі – Комісія).

8.2. Комісія розглядає заяви про порушення норм етики та академічної доброчесності, надає пропозиції адміністрації університету щодо притягнення до відповідальності.

8.3. Склад Комісії затверджує вчена рада ДТЕУ та включає не менше п'яти представників адміністрації університету. Відокремлені структурні підрозділи створюють Комісії на базі своїх закладів освіти.

8.4. Організовує роботу та керує діяльністю Комісії голова, який у межах своєї компетенції скликає засідання Комісії, головує на засіданнях, організовує підготовку до розгляду матеріалів, підписує протокол засідання та висновок, передбачені цим Положенням. У разі потреби голова Комісії залучає до роботи експертів та консультантів. За відсутності голови Комісії його функції і обов'язки виконує заступник голови Комісії. Секретарем Комісії призначають одного із членів Комісії.

8.5. Комісія розглядає заяви про порушення норм цього Положення від педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, співробітників, здобувачів вищої освіти, а також заяви сторонніх осіб, листи (доручення) Міністерства освіти і науки України.

8.6. Заява, що подається на ім'я ректора ДТЕУ (у паперовій формі або електронною поштою knute@knute.edu.ua), повинна містити: опис ситуації, конкретних фактів можливого порушення з боку особи, можливі докази. Обов'язково зазначаються особисті дані заявника (прізвище, ім'я, по батькові, місце роботи, посада, факультет, курс, група, контактні дані: номер телефону, електронна або поштова адреса). Комісія не розглядає анонімні заяви і заяви, викладені у некоректній формі.

8.7. Заявник має право звернутися до Комісії протягом 15 календарних днів з моменту, коли дізнався чи міг дізнатися про факт порушення норм етики та академічної доброчесності.

8.8. Після реєстрації заяви голова Комісії або його заступник здійснює її попередній розгляд, що передбачає перевірку відповідності заяви вимогам, встановленим цим Положенням; у разі необхідності витребує додаткову інформацію або документи, а також призначає дату засідання Комісії для розгляду заяви.

8.9. Заява розглядається Комісією протягом 30 календарних днів з дати її реєстрації. У разі необхідності проведення додаткової перевірки або збору матеріалів строк розгляду може бути продовжений, але не більше ніж на 15 календарних днів, про що заявник інформується у письмовій формі або електронною поштою.

8.10. На засідання Комісії, на якому розглядають факти порушення норм

етики та академічної доброчесності, обов'язково запрошується особа, стосовно якої розглядається питання порушення норм етики та академічної доброчесності, і може бути присутній заявник.

8.11. Рішення ухвалюються голосуванням та оформлюються протоколом, який підписується головою Комісії (заступником голови) та секретарем. Рішення вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини присутніх на засіданні Комісії.

8.12. Комісія за результатами проведених засідань готує вмотивовані рішення у формі висновку щодо виявлення або не виявлення порушень норм цього Положення. Зазначений висновок подається ректору.

8.13. Копія висновку надсилається заявнику та особі, щодо якої розглядається питання про порушення норм етики та академічної доброчесності в письмовій формі або електронною поштою.

8.14. Надсилання результатів здійснюється протягом 5 робочих днів після ухвалення висновку Комісією.

8.15. Комісія раз на рік звітує про свою роботу перед вченою радою ДТЕУ.

9. Права особи, стосовно якої розглядається питання про порушення норм етики та академічної доброчесності

9.1. Особа, стосовно якої розглядається питання про порушення нею норм етики та академічної доброчесності має такі права:

9.1.1. Ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення норм етики та академічної доброчесності, висувати заперечення.

9.1.2. Особисто або через уповноваженого представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності.

9.1.3. Бути проінформованою про дату, час і місце засідання комісії щодо розгляду питання про встановлення факту порушення норм етики та академічної доброчесності.

9.1.4. Бути присутньою на засіданні Комісії щодо розгляду питання про встановлення факту порушення норм етики та академічної доброчесності і притягнення до відповідальності.

9.1.5. Оскаржити рішення про притягнення до відповідальності до суду.

10. Заключні положення

10.1. Це Положення затверджується рішенням вченої ради ДТЕУ за погодженням з Науковим товариством молодих вчених і радою студентського самоврядування ДТЕУ та вводиться в дію наказом ректора.

10.2. Зміни та доповнення до Положення вносяться рішенням вченої ради ДТЕУ за погодженням з Науковим товариством молодих вчених і радою студентського самоврядування ДТЕУ та вводяться в дію наказом ректора.